

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абдрыхімова Ц, Мухаровська І, Клебан К, Сапон Д, Калачов О. Особливості комунікації у медичному середовищі (методичні рекомендації). PMGP [інтернет]. 01, Травень 2020 [цит. за 29, Червень 2025];5(1):e04501212.: URL: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/212>
2. Авраменко О. О., Яковенко Л. В., Шийка В. Я. Ділове спілкування: Навчальний посібник. За наук. ред. О. О. Авраменко. Івано-Франківськ. «Лілея-НВ». 2015. 160 с.
3. Александрова, Л. Г., Гвоздецька К. О. (2019). Рольова гра як ефективний засіб формування комунікативної компетентності у діалогічному мовленні студентів I курсу мовного ЗВО. *Наукові записки [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія : Педагогічні науки*. Київ. Вип. СХХХХІІІ (143). С. 13-22. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/30222>
4. Андрійчук О. Я. Виховання гуманності у студентів медичного коледжу в процесі фахової підготовки: автореф. канд. пед. наук. 13.00.07. Київ. 2003. 21 с.
5. Антонов О. (2025). Застосування методу case-study у розвитку критичного мислення майбутніх фахівців під час вивчення іноземної мови. *Нові технології навчання*. № 99. С. 8-15. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/44385/1/1.pdf>
6. Бабаєв В. М., Шаронова Н. В. Організаційна культура керівника: Навчальний посібник для спеціальності «Адміністративний менеджмент». 2-е вид., стереотипне. Харків: ГТУ «ХП», 2005. 260 с.
7. Барановська Л., Глушаниця Н. Психологія ділового спілкування: навч. посібник. Київ: НАУ, 2016. 248 с.
8. Бацевич Ф. С. Духовна синергетика рідної мови: лінгвофілософські нариси: моногр. Київ: Академія, 2009. 192 с.

9. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Київ: Довіра. 2007. 205 с. (Словники України).

10. Безвугляк О. А. Значення вивчення української мови майбутніми медичними працівниками. Актуальні проблеми методології вищої та фахової передвищої медичної (фармацевтичної) освіти: сучасні виклики та нові можливості: матер. Міжн. наук.-метод. інтернет-конф., м. Черкаси, 15 жовтня 2021 р. / Черкаська медична академія; уклад.: І. Я. Губенко, О. Т. Шевченко, П. О. Гайдай. Черкаси: Видавець Ольга Вовчок, 2021. 292 с.

11. Беспалова О. Я. Медична термінологія: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 61 с.

12. Бичок А. В. Формування культури професійного спілкування майбутніх фахівців міжнародного бізнесу і менеджменту: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Тернопіль. 2010. 290 с.

13. Бичко М. В. Підготовка майбутніх сімейних лікарів до застосування медичного обладнання в професійній діяльності: автореф. канд. пед. наук. Хмельницький. 2021. 13.00.04. 23 с. URL: <https://elar.khmnmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35d393c2-13ba-4025-bf13-c3535fe29ae1/content>

14. Білавич Г. В., Багрій М. А., Гречаник Н. Ю., Гнатишин С. І. (2022). Формування комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти. Медична освіта. № 4. С. 77-81. URL: file:///D:/Admin/Downloads/kovbasyuk_i,+78-81.pdf

15. Благодаренко Л. Ю., Грищенко Г. П., Шут М. І. Методика застосування особистісно-орієнтованого навчання при проведенні занять з фізики. *Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики*: зб. наук, праць. Кривий Ріг: Вид. відділ НМетАУ. 2003. Вип. 3. С. 22–25.

16. Бойчук О. (2018). Сучасні психолого-педагогічні вимоги до викладача вищого медичного навчального закладу. *Освітологічний дискурс*. № 1-2 (20-21). С. 158-170.

17. Боровик І. О., Корильчук Н. І., Творко В. М. (2023). Комунікація в медичній галузі: проблеми і підходи. *Український медичний часопис*. № 3(155). С. 119-121. URL: <https://umj.com.ua/uk/publikatsia-243480-komunikatsiya-v-medichnij-galuzi-problemi-ta-pidhodi>

18. Бронікова Світлана. Практики комунікативної культури в медичному закладі. Пацієнт-центрований підхід, 2020. 72 с.
URI: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/praktyky-komunikatyvnoyi-kultury-v-medychnomu-zakladi-patsiyent-tsentrovanyy-pidkhid>

19. Будянська В. Формування культури ділового спілкування майбутніх фахівців економічного профілю: дис. канд. пед. наук. 13.00.04. Київ. 2013. 250 с.

20. Ворона І. І., Кітура Г. Я., Маковська О. А. (2021). Професійно-комунікативна культура майбутніх лікарів крізь призму фахової освіти. *Медична освіта*. № 3. С. 81-86.

21. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К : Либідь. 1997. 376 с.

22. Горохівська Т. М. (2020). Особливості професійно-педагогічної діяльності як методологічної основи розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 28, том 1, С. 221-226. URI: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/28_2020/part_1/36.pdf

23. Грень Л., Качайло К. (2024). Культура ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої освіти: стан розробки проблеми в психолого-педагогічній літературі. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. № 1. С. 14-27.

24. Грень Л. М., Панфілов Ю. І. (2023). Ділове спілкування – невід’ємна складова управлінської діяльності керівника соціального закладу. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Сер.: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства: зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ». № 1. С. 35-42.

25. Грень Л. М., Грибко О. В. (2021). Комунікативний компонент лідерського потенціалу державних службовців та посадових осіб місцевого

самоврядування: шляхи формування. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Сер.: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства: зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ», № 2. С. 33-38.

26. Грень Л. М., Степа В. В. Формування лідерських якостей студентів-психологів за допомогою активних методів навчання. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Психолого-педагогічні аспекти розвитку лідерського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика», НТУ «ХПІ», 2018.

URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/798e04e1-0033-4d39-8242-bd7b12640446/content>

27. Грень Л. М. Педагогічні умови формування у студентів вищих технічних навчальних закладів спрямованості на успішну професійну діяльність: дис. канд. пед. наук:13.00.04. Харків. 2010. 220 с.

28. Грень Л. М. (2011). Забезпечення мотивації досягнення професійного успіху у студентів ВТНЗ. *Педагогічний альманах*. Збірник наукових праць. Херсон: РПО. Вип. 9. 287 с. С. 121-126.

29. Грень Л. М., Харченко А. О., Чеботарьов М. К., Пономарьов О. С. Комунікативна культура соціальної роботи в системі публічного управління: монографія. Харків: Видавництво Іванченка І. С. 2025. 190 с.

30. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна Л. П. Етика ділового спілкування: за редакцією Т.Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури. 2007. 344 с.

31. Гуменна І. Р. Підготовка майбутніх лікарів до професійної комунікації на засадах міждисциплінарної інтеграції: автореф. дис. канд. пед. наук. 13.00.04. Рівне. 2016. 19 с.

32. Гуменна І. Р. (2015). Особливості підготовки майбутніх лікарів до професійної комунікації. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 1 (48). 2015. С. 100–104.

33. Гуменна І. Р. Підготовка майбутніх лікарів до професійної комунікації на засадах міждисциплінарної інтеграції : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Тернопіль. 2016. 270 с.

34. Гуменна І. Р. (2020). Комунікативна компетентність як одна із складових професійної культури майбутніх лікарів. *Науковий вісник Ужгородського нац. університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота»*. Вип. 29. С. 42–45.

35. Гуменюк О. М. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки молодших спеціалістів стоматологічного профілю: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. К. 2004. 23 с. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9E\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9E$)

36. Гура О. І. Педагогічні умови формування професійних комунікативних якостей соціального педагога: автореф. дис... канд. пед. наук. 13.00.05. Харків. 2001. 20 с. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D0%9E\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%93%D1%83%D1%80%D0%B0%20%D0%9E$)

37. Гуревичов М. М., Долгарєв А. В., Пазиніч С. М., Пономарьов О. С. Професійна культура менеджера в умовах інноваційного розвитку [Текст]: Монографія. Харків: НТУ «ХПІ». 2010. 240 с.

38. Демянчук М. Р. (2016). Компетентнісний підхід до формування культури ділового спілкування майбутніх лікарів. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*. Вип. 18. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/issue/view/116>

39. Деонтологія в медицині. . URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1WA2oKtDGHiq7SLIG5v65bbDiKardtTwY>

40. Державний стандарт вищої освіти України у галузі знань 22 «Охорона здоров'я». URL: <https://medicine.karazin.ua/resources/073814e7ee30dc3a320c9ab84ebb6a63.pdf>

41. Ділова комунікація та її особливості [Електронний ресурс]. Корпоративна культура та етикет: навч. посіб. Уклад. А. М. Зленко. Переяслав-Хмельницький. 2019. С. 127–142. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/4283>

42. Ділове спілкування та його особливості [Електронний ресурс] // Етика ділових відносин: навч. посіб. [Лесько О. Й. та ін.]. Вінниця. 2011. С. 74-77. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Lesko_Oleksandr/Etyka_dilovykh_vidnosyn.pdf

43. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Міжнародні соціальні проекти та волонтерська діяльність» спеціальності 231 Соціальна робота. Укл.: О. І. Боковець. К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2022. 62 с.

44. Дмитришин, Б. (2019). Психологічні особливості формування позитивної навчальної мотивації студентів. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. URL: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2015-27.%p>

45. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78. Охорона здоров'я. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>

46. Довідник для студента (силабус) з навчальної дисципліни «Соціальна медицина, громадське здоров'я». URL: https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/02/ok29_soczialna-mediczina-gromadske-zdorovya.pdf

47. Дудікова Л. В. (2017). Професійно-етична компетентність майбутніх лікарів як предмет сучасних вітчизняних досліджень. *Журнал Науковий огляд*. № 9(41), С. 1-14/ URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/1327/1433>

48. Душик Л., Михайличенко В., Цівенко О. (2021). Симуляційне навчання у підготовці майбутніх лікарів як спосіб розвитку їхнього практичного досвіду. *Теорія і практика управління соціальними системами*. № 3. С. 92-105. URL: <http://tipus.khpi.edu.ua/article/view/241746>

49. Дяченко М. Д. (2017). Розвиток культури діалогу майбутніх фахівців професій типу «людина-людина» як педагогічна проблема. *Молодий вчений*. № 2(17). С. 234-237. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/347.pdf>

50. Етика та культура ділового спілкування [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» першого (бакалаврського) рівня. Уклад. А. В. Семенченко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 38 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/25687/1/2021-146-%D0%95%D0%92%20%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90%20%D0%92.pdf>

51. Етика ділового спілкування : навчальний посібник для студентів вузів. В. Г. Воронкова [та ін.]. Львів : Магнолія 2006. 2009. 311 с.

52. Етикет телефонного спілкування. Діловий етикет. Етика ділового спілкування. Основи ділового етикету. Імідж ділової людини. Психологія спілкування. Невербальні засоби спілкування. Національні особливості спілкування. Авт.-уклад. І. Афанасьєв. Вид. 2-е, перероб. та допов. Київ. 2004. С. 219–228.

53. Етичний кодекс лікаря України. Всеукраїнський з'їзд лікарських організацій та X З'їзд Всеукраїнського лікарського товариства. Євпаторія. 27.09.2009.

54. Етичні проблеми в медицині: навчальний посібник для самостійної роботи студентів I-III курсів медичних та фармацевтичного факультетів денної форми навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація», 228 «Педіатрія» / І. Г. Утюж, М. О. Мегрелішвілі. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. – 140 с

<https://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/18056/1/%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%BD%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D1%96%D1%81%D0%BB%D1%8F%20%D0%A6%D0%9C%D0%A0.pdf>

55. Ефективні комунікації та безконфліктне спілкування. В рамках проекту «Захист внутрішньо переміщених осіб та розширення можливостей спільнот Півдня України». Одеса. Херсон. ГО «Десяте квітня». 32 с. URL: https://www.dk.od.ua/images/News/IDPs_road_maps/IDPs_road_map_communications_web.pdf

56. Єщенко Т. А. Мовленнєва комунікація лікаря: [конспект лекційних занять з курсу за вибором для студентів 1 курсу денної форми навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина»]. Львів: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. 2023. 42 с.

57. Заєць М. З. Норми спілкування майбутніх лікарів. Українська професійна мова: історія і сучасність: Збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції. Тернопіль : ТДМУ. 2014. 76 с. С. 7-8.

58. Закон України «Про вищу освіту» від 01.01.2014 р. (зі змінами від 7.12.2017 р. N 2233-VIII). Відомості Верховної Ради, 2017, № 38–39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page#Text> .

59. Закон України «Про освіту». (2017, 5 вересня). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

60. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 21, ст.81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

61. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Сучасні тренінгові технології розвитку особистості в освіті. Київ. 2022. 184 с. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731898/1/%D0%97%D0%BB%D0%B8%D0%B2>

62. Значення лікарської етики й деонтології у формуванні особистості майбутнього лікаря. А. М. Скрипніков, К. В. Гринь, В. Г. Гринь. Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти. 2021. С. 242–244.

63. Зовнішні комунікації та е-маркетинг
https://drive.google.com/drive/folders/1SflxJRoa4FUqkT88R_5nFhWhT3bjcP2A

64. Золотухін Г. О., Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Фахова мова медика : підручник. К. : Здоров'я. 2002. 392 с.

65. Зусін В. Я. Етика ділового спілкування. Етика та етикет ділового спілкування : навч. посіб. М-во освіти і науки України. 2-е вид., перероб. і допов. Київ. 2005. С. 21–32.

66. Іваненко Р. В. Організаційно-педагогічні умови професійної орієнтації старшокласників на медичні спеціальності: дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ. 2008. 279 с.

67. Ігнатюк О.А. (2025). Сутність, зв'язки та особливості розвитку емоційного інтелекту, рефлексивної культури, стратегій успішної взаємодії у професійному середовищі майбутніх соціальних працівників, педагогів, лікарів в умовах інноваційно-освітнього середовища університету. *Вісник науки та освіти*. № 8(38). С. 1251-1262.

68. Ігнатюк О. А. (2025). Соціальні навички в структурі емоційного інтелекту, партнерської взаємодії, культурі ділового спілкування як акмеологічні інваріанти розвитку майбутнього соціального працівника, психолога, педагога, лікаря. *Вісник науки та освіти (Серія «Педагогіка»)*. № 9(39). С.1195-1205.

69. Ігнатюк О. А. (2025). Формування емоційного інтелекту та стратегій успішної взаємодії у професійному середовищі майбутніх соціальних працівників, педагогів, лікарів засобами моделювання та ігропрактики. *«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал*. № 7(37) 2025. С. 1235-1245.

70. Ільницька О., Пелехан Б., Ярмошук І. Розвиток професійно-етичних якостей студента-медика у процесі професійної підготовки. *Актуальні проблеми сучасної медицини: вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2021. Т. 21, вип. 2. С. 186–189. URL: <https://doi.org/10.31718/20-77-1096.21.2.186>

71. Ісаєва О. С., Шайнер Г. І. (2024). Роль гуманістичної освіти для майбутніх лікарів *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. №4. С. 21-24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedinnsp_2024_4_5.

72. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В. Психологія спілкування : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2011. 132 с.

73. Калашнік Н. В., Логутіна Н. В. (2019). Професійно-орієнтована комунікативна підготовка майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. № 54. С. 105-109. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2019-54-105-109>

74. Калашнік Н. В. (2016). Застосування міжкультурного тренінгу у формуванні міжкультурної комунікативної компетентності іноземних студентів – майбутніх медиків. *Наукові записки. Серія: педагогіка*. № 1. С. 154–158.

75. Калюжка Н. С. Етика професійного і ділового спілкування: навчально-методичний посібник. К.: ФОП Гуляєва В.М., 2022. 228с.

76. Карпенко Ю. П. Формування готовності майбутніх сімейних лікарів до науково-дослідної діяльності у процесі професійної підготовки: дис. д-ра філософії. 011 – Освітні, педагогічні науки. Одеса. 2021. 350 с.

77. Касевич Н. М. Медсестринська етика і деонтологія : підручник. К.: Інститут культурології АМУ. 2009. 184 с.

78. Качайло К. В., Грень Л. М. (2024). Формування культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої освіти: стан розробки проблеми в психолого-педагогічній літературі. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХПІ». № 1. С. 14-27. DOI: 10.20998/2078-7782.2024.1.02

79. Качайло К. В. (2024). Компоненти формування культури ділового спілкування у майбутніх лікарів у закладах вищої освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХПІ», № 3. С. 40-51. DOI: [10.20998/2078-7782.2024.3.04](https://doi.org/10.20998/2078-7782.2024.3.04)

80. Качайло К. В., Грень Л. М. Формування культури ділового спілкування у майбутніх лікарів у закладах вищої освіти: практичний аспект. Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали всеукр.наук.-теор. конф. студ. та аспір. 18-19 квітня 2024 р.: Харків: НТУ «ХПІ», 2024. 605 с. С. 181-183. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/eea7516a-5970-4d2b-a41e-e27a4e54bb76>

81. Качайло К. В. Компетентнісний підхід до формування культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої освіти. Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів : матеріали 8-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 травня 2024 р. Харків : НТУ «ХПІ». 2024. С. 161-163. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/81734>

82. Качайло Костянтин. Формування комунікативних навичок у майбутніх лікарів у закладах вищої освіти. XXXI International scientific and practical conference «Scientific Research in the Conditions of Rapid Development of Information Technologies» (July 17-19, 2024). Helsinki, Finland. International Scientific Unity, 2024. 201 p. С. 125-126. URI: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2024/07/Scientific_research_in_the_conditions_of_rapid_development_of_information_technolo_July_17_19_2024_Helsinki_Finland.pdf

83. Качайло К.В. Медична професійна мова та її роль у спілкуванні лікаря з пацієнтом. Актуальні проблеми соціального розвитку в суспільстві змін = Pressing problems of social development in society of changes [Електронний ресурс] : матеріали 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 27-29 березня 2025 р. / заг. ред. А. В. Кіпенський ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Електрон. текст. дані. Харків, 2025. 188 с. С. 13-14. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/87841>

84. Качайло К. В. Формування культури ділового спілкування у відносинах між лікарем і пацієнтом. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXXIII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2025, 14-17 травня 2025 р. / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків: НТУ «ХП». 1876 с. С. 1307.

85. Качайло К. В. До питання міжкультурної взаємодії у професійній діяльності майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти. Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXXIII міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2025, 14-17 травня 2025 р. / за ред. проф. Сокола Є.І. Харків: НТУ «ХП». 1882 с. С. 1309.

86. Качайло К. В. (2025). Особистісно-орієнтований підхід у формуванні культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. стаття. *Імідж сучасного педагога*. № 4 (223) С. 45-49. URL: <https://isp.pano.pl.ua/article/view/330814/321407>

87. Качайло К. В. (2025). Критерії та їх показники формування культури ділового спілкування у майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. *Наукові перспективи (серія «Педагогіка»)*. № 6(36). С.1150-1161. URL:[https://doi.org/ 10.52058/2786-6165-2025-6\(36\)-1150-1161](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-6(36)-1150-1161)

88. Качайло К. В. Важливість вивчення основ ділового етикету у формуванні культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. Наука, освіта, технології: сучасні виклики та перспективи розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кременчук, 2 червня 2025 р.): у 2 ч. Кременчук: ЦФЕНД, 2025. Ч. 1. 152 с. С. 13-14. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/06/02-01.html>

89. Качайло К. В. Педагогічні умови формування культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»)*. № 6(36). 2025. С. 978-988. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6\(36\)-978-988](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-6(36)-978-988)

90. Кирикилиця В. (2019). Форми взаємодії викладача і студентів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням. Вип. 93. С. 33-48. URI: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17890/3/kyrykyl.pdf>

91. Кир'язова О. В., Нетребчук Л. М., Самойленко Т. О., Циба А. А., Нагачевська С. А. (2023). Актуалізація комунікативної компетентності майбутніх медиків як важливої складової іміджу лікаря. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Вип. 93. С. 58-64. URI: <https://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/93/12.pdf>

92. Кінаш О. І. (2020). Формування комунікативної компетентності майбутніх лікарів на етапі професійної підготовки. *Медична освіта*. № 3С. 84-88.

93. Ковальова О. М., Сафаргаліна-Корнілова Н. А., Герасимчук Н. М. *Деонтологія в медицині: підручник (ВНЗ IV р. а.)*. Книга-плюс. 2018. 240 с.

94. Коваль Л. В. *Медична деонтологія*. Х.: ХНМУ. 2018. 156 с.

95. Ковальчук З., Наконечна Н. (2024). Формування резильєнтності, асертивності та гуманістичних цінностей у процесі професійного становлення студентів-медиків у волонтерській діяльності. *Вчені записки Університету «КРОК»* № 4(76). С. 313-319. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/876/890>

96. Когут І. В. Формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності майбутнього вчителя: автореф. дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Полтава. 2015. 20 с.

97. Козаченко Ю. С. Організаційно-педагогічні основи формування комунікативної культури студентів у медичних коледжах Великої Британії та США: автореф. дис. канд. пед. наук. 13.00.01. Суми. 2016. 23 с.

98. Козинець І. І. (2015). Культура мовлення як показник загальної культури особистості. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. Педагогічні науки. № 2 (10). С. 141-145.

99. Коленко Ю. Г., Ліновицька О. В., Малунова Г. Д. (2019). Комунікативна компетентність майбутніх лікарів-стоматологів як необхідна складова

оптимізації системи надання стоматологічних послуг. *Сучасна стоматологія*. № 5. С. 110-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ss_2019_5_22

100. Колісник-Гуменюк Ю.І. Психологічні аспекти комунікації професійно-етичної культури майбутніх медиків. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5068/1/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96_%B2.pdf

101. Колісник-Гуменюк Ю. Г. Формування професійно-етичної культури майбутніх фахівців у процесі гуманітарної підготовки в медичних коледжах: автореф. канд. пед. наук. 13.00.04. Вінниця. 2012. 22 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5022/1/%D0%90%D0%92%D0%A2%D0%9E%D>

102. Колісник-Гуменюк, Юлія Ігорівна (2014). Формування професійної етики майбутніх фахівців. Педагогіка і психологія професійної освіти : науково-методичний журнал. С. 215-222. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/10718/3/%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%>

103. Колодій Н. В. Формування професійної мовленнєвої компетентності майбутніх бакалаврів соціальної роботи: автореф. канд. пед. наук. 13.00.04. Хмельницький. 2021. 20 с.

104. Колодницька, О. Д. (2021). Комунікативна культура майбутнього лікаря. *Медична освіта*, (2), 74–78. URL: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2021.2.12416>

105. Коляденко, Н. (2022). Дилема жертвності в професії лікаря: моральна цінність чи віктимізація?. *Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я*, (1(6)), 23-33. <https://doi.org/10.32689/2663-0672-2021-1-4>

106. Комунікативні навички лікаря: підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. та фахівців практ. мед. О.С. Чабан, О.О. Хаустова, І.А. Коваль та ін.; за заг. ред. О.С. Чабана. 2-ге вид., переробл і доповн. К.: Видавець Заславський О. Ю. 2021. 429 с.

107. Комунікативний менеджмент. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1SflxJRoa4FUqkT88R_5nFhWht3bjcP2A

108. Кондратенко О. (2013). Культура ділового спілкування як професійна риса майбутніх фахівців фармакологічного профілю. *Проблеми сучасної педагогічної освіти*. Ялта. № 40. С. 78– 82.

109. Коник Л. П. Розвиток мовних здібностей майбутніх медичних працівників на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) (з досвіду роботи) URI: <https://naurok.com.ua/rozvitok-movnih-zdibnostey-maybutnih-medichnih-pracivnikiv-na-zanyattiah-z-ukra-nsko-movi-za-profesiynim-spryamuvannyam-z-dosvidu-roboti-81568.html>

110. Концептуально-референтна рамка цифрових компетентностей працівників сфери охорони здоров'я та забезпечення розвитку інформаційної культури, цифрової грамотності (цифрової освіченості), кібербезпеки і кібергігієни працівників сфери охорони здоров'я. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%d0%9a%d0%be%d0%bd%d1%81%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2>

111. Корж О. Ю. Комунікативні якості майбутніх лікарів (2011). *Науковий вісник Донбасу*. № 3.

URL: <https://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN15/11koyuml.pdf>

112. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет. 2013. 292 с.

113. Кочина В. В. Педагогічні умови формування культури професійного спілкування майбутніх інженерів-педагогів транспортної галузі: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Харків. 2015. 311 с.

114. Кравцова І. А., Шпачук Л. Р. Основи культури і техніки мовлення: [навчальний посібник]. Кривий Ріг: КП ДВНЗ «КНУ. 2013. 294 с.

115. Краєвська Г. П. Українська мова як засіб професійного спілкування медика (актуальні проблеми сучасного медичного термінознавства): навч. посіб. Вінниця. 2016. 48 с.

116. Краєвська Г. П. Ефективна комунікація як показник якісної взаємодії лікаря із пацієнтом: методичні рекомендації для проведення практичних занять із здобувачами освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я»,

спеціальностей: 222 «Медицина», 228 «Педіатрія», 225 «Медична психологія», 221 «Стоматологія». Вінниця: ВНМУ. 2022. 30 с.

117. Крамаренко Н. Етикет у соціальних мережах (Social Media Etiquette) / Н. Крамаренко // Діловодство та документообіг. 2018. № 7. С. 64–72.

118. Кріпка О. І. Культура мови – визначальний фактор лікарського мистецтва. Українська професійна мова: історія і сучасність: Збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції. Тернопіль : ТДМУ. 2014. 76 с. С. 9-11.

119. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навчальний посібник з етикету для студентів. 4-те вид. стер. Суми: Університетська книга. 2024. 222 с.

120. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка у запитаннях і відповідях: Навч.посіб. К.: Знання. 2006. 311 с. (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).

121. Кузнецова І. В. Педагогічні умови формування емпатійної культури студентів вищих медичних навчальних закладів: автореф. дис. канд. пед. наук. 13.00.04. Харків. 2005. 23 с.

122. Культура фахового мовлення : навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги – ХНІ. 2005. 572 с.

123. Культура мовлення. Діловий етикет. Етика ділового спілкування. Основи ділового етикету. Імідж ділової людини. Психологія спілкування. Невербальні засоби спілкування. Національні особливості спілкування / авт.-уклад. І. Афанасьєв. Вид. 2-е, перероб. та допов. Київ, 2004. С. 115–121.

124. Кульчицький В. Й. (2021). Сутність і структура сформованості професійного мовлення студентів – медичних сестер у процесі фахової підготовки. *Медсестринство*. № 3. С. 4-7.

125. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА». Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.

126. Курс «Практикум з розвитку навичок спілкування з людьми, які мають наслідки травми війни» (курс за вибором) 2025-2026 навчальний рік. URL: https://docs.google.com/presentation/d/1ae_CLNLwLqqBtLVHMdMcc2bKvaV118DX/edit?slide=id.p6#slide=id.p6

127. Курс «Психологія спілкування». URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1GoteVm6nyHQsVqawrf8oE174kOqKKYq9>

128. Курс «Зовнішні комунікації та е-маркетинг». URL: https://drive.google.com/drive/folders/1SflxJRoa4FUqkT88R_5nFhWhT3bjcP2A

129. Куц М. О. Педагогічні технології навчання іноземних мов студентів у вищих технічних навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09. Кривий Ріг, Тернопіль, 2017. 261 с.

130. Лазуренко О. О., Сміла Н. В. (2021). Компетентнісний підхід як механізм реалізації неперервного професійного розвитку лікарів. *Проблеми сучасної психології*. № 3 (22). С. 41-48. URL: <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2021-3-5>

131. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю. (2025). Психологічні і соціально-педагогічні умови розвитку культури ділового спілкування фахівців. *Перспективи та інновації науки*. № 9(55). С. 589-600. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9\(55\)-589-600](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-9(55)-589-600)

132. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю. (2025). Психологічні аспекти розвитку культури ділового спілкування педагогічних працівників у медичних коледжах під час курсів підвищення кваліфікації. *Перспективи та інновації науки*. № 10(56). С. 654-665.

133. Леонтєва І. В. Створення, підтримка та розвиток безпечного освітнього середовища в екосистемі вищої педагогічної освіти. Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу : збірник наукових статей, тез доповідей та інших матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 07 березня 2025 р. / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В.

Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук, М. І. Чорна. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2025. 566 с. С. 553-557.

134. Лещенко, Т. О. Професійна мова медика : навчальний посібник для студентів вузів. Полтава : Форміка. 2004. 140 с.

135. Лещенко Т. О., Шарбенко Т. В., Юфименко В. Г. Українська мова в медицині: навчальний посібник для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів МОЗ України. Полтава, 2017. 332 с.

136. Лещенко Т. О., Шевченко О. М. Комунікативний компонент у взаємодії лікаря й пацієнта. Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей VII міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 24–25 листопада 2022 р. Полтава, 2022. С. 144–146.

137. Лещенко Т. О., Шарбенко Т. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навчальний посібник для студентів медичних вузів. Полтава : АСМІ. 2010. 232 с.

138. Леухіна А. Г. Людяність та емпатія в охороні здоров'я. Посібник для викладачів. Київ : Майстер книг. 2022. 365 с.

139. Литвиненко Н. П., Місник Н. В. Українська медична термінологія у фаховій мові лікаря : навчальний посібник для студентів вузів. 3-є вид., доп. К. : Книга плюс. 2008. 174 с.

140. Литвиненко Н. П., Сергієнко Т. В. (2022). Формування комунікативних навичок у контексті фахової підготовки майбутніх лікарів. *Ukrainian scientific medical youth journal*. № 2 (130). С. 33-34.

141. Літвінчук А. Т. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх інженерів-технологів у процесі гуманітарної підготовки: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Київ. 2018. 283 с.

142. Лісовий М. І. Формування професійного мовлення майбутніх медичних працівників у вищих медичних навчальних закладах: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця. 2006. 196 с. URL: <http://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/909/1/Lisovyi.pdf>.

143. Лісовий В. М., Капустник В. А., Марковський В. Д., Завгородній І. В. Загальні проблеми та перспективи застосування симуляційних методів освіти. Симуляційне навчання в системі підготовки медичних кадрів: матеріали І навч.)метод. конф., присвяченої 212)й річниці від дня заснування ХНМУ (Харків, 30 лист. 2016 р.). Харків : ХНМУ. 2016. 188 с. С. 3-7. URL: <https://repo.knmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2b56d8be-fe19-42a4-b2ff-19c5c05622d9/content>

144. Лісовський В. Т. (2019). Комунікативна компетентність майбутнього фахівця як педагогічна проблема. *Педагогіка і психологія*. № 1(104). С. 47-52.

145. Лозинська Л. Ф. (2011). Показники толерантної особистості майбутнього лікаря. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. № 4. С.101-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2011_4_23.

146. Лозовой В. О., Уманець О. В., Ценко М. Б. Культура особистості та етикет у діловому спілкуванні: навчальний посібник. – Харків: Регіон-інформ. 2003. 112 с.

147. Мазайкіна І. О. Особистісно-орієнтований підхід до навчання у ВНЗ як запорука імплементації Закону «Про вищу освіту». Імплементація закону України «Про вищу освіту» як складова академічної автономії: навч.-метод. конф. ВНМУ (Вінниця, 17 лют. 2016 р.). Вінниця : ВНМУ. 2016. С. 92-94. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/3276>

148. Мазепа Х. П. Організаційно-педагогічні умови виховної роботи в медичному коледжі: автореф. канд. пед. наук. 13.00.04. Тернопіль. 2001. 20 с.

149. Манюк Л.В. Підготовка майбутніх лікарів до фахової комунікації засобами інформаційно-комунікаційних технологій в університетах США. Автореф. дис. ...канд. пед. наук. Львів. 2017. 22 с.

150. Марунчак О. В., Валіцька Л. О. (2024). Еволюція методів навчання у вищій школі: від традиційних до інноваційних підходів. *Професійно-*

прикладні дидактики. Вип. 2. С. 43-47. URL: <https://journals.pdu.khmelnitskiy.ua/index.php/pad/article/view/417/375>

151. Матузаєва Н. О. (2015). Психологічні та етико-деонтологічні аспекти підготовки медичної сестри до спілкування з пацієнтом. *Магістр медсестринства*. № 2 (14). С. 34-40.

152. Медвідь А. М. Спілкування в системі культури фахового мовлення медичних працівників. Практикум з ділової української мови. Київ: Здоров'я. 2002. 224 с.

153. Мединська А. В., Коноваленко С. О. (2016). Особливості вербального спілкування медичного працівника і хворого. *Медсестринство*. № 2. С. 13-20.

154. Методика викладання у вищій школі: навч.-метод. посібник. О. С. Пономарьов, Л. М. Грень, С. М. Резнік. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. 140 с.

155. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у вищому медичному навчальному закладі / Укладачі: доц. Білик Я. С., доц. Краєвська Г.П., доц. Лісовий М.І., Лисенко О.М., ст викл. Писаренко Л.М., викл. Лисенко О.М. Вінниця. 2018. 52 с.

156. Мікаєлян В. В. Формування професійно-мовленнєвої компетентності студентів медичного університету як запорука успішної медичної практики. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія, випуск 52. 2017. С. 108-112. URL: <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/4195>

157. Мова медицини: що потрібно знати лікарям про зміни у законодавстві щодо державної мови. URL: <https://mova-meditsini-shho-potribno-znati-likaryam-pro-zmini-u-zakonodavstvi-shhodo-derzhavnoyi-movi>

158. Модестова Т. В. (2014). Вербальні та невербальні аспекти міжособистісної комунікації у сучасному контексті. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. №1 (22). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/229858774.pdf>

159. МОЗ: Презентовано Рамку цифрової компетентності працівника охорони здоров'я. Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство цифрової трансформації України, 07 лютого 2024 року. URL: [https://www.kmu.gov.ua/news/moz-prezentuvano-ramku-tsyfrovoi-](https://www.kmu.gov.ua/news/moz-prezentuvano-ramku-tsyfrovoi-kompetentnosti-pratsivnyka-okhorony-zdorovia)

[kompetentnosti-pratsivnyka-okhorony-zdorovia](https://www.kmu.gov.ua/news/moz-prezentuvano-ramku-tsyfrovoi-kompetentnosti-pratsivnyka-okhorony-zdorovia)

160. Молоткіна В. К. Сучасна ділова комунікація: сутність та типологізація [Електронний ресурс]. Організація сучасної ділової комунікації : навч.-метод. посіб. ДВНЗ «Переяслав-Хмельниц. ДПУ ім. Г. Сковороди». Каф. документознавства. Переяслав-Хмельницький. 2018. С. 7–22. URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/3202>

161. Молоткіна В. К. Невербальні засоби комунікації [Електронний ресурс]. Організація сучасної ділової комунікації : навч.-метод. посіб. ДВНЗ «Переяслав-Хмельниц. ДПУ ім. Г. Сковороди». Каф. документознавства. Переяслав-Хмельницький, 2018. С. 148–169.

URL: <http://ephsheir.phdpu.edu.ua:8081/xmlui/handle/8989898989/3202>

162. Мороховець Г. Ю. Формування інформаційно-комунікаційних компетенцій у майбутніх лікарів: дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Хмельницький. 2017. 237 с.

163. Мотиваційно-ціннісне ставлення студента-першокурсника медуніверситету до майбутньої професії лікаря / Ю. Г. Шевчук, С. С. Хлестова, Т. І. Шевчук [та ін.]. Матеріали II навч.-метод. конф. «Актуальні проблеми якісної підготовки медичних фахівців в умовах глобального конкурентного середовища», 10 лют. 2021 р. Вінниця, 2021. С. 230-231. <https://dspace.vnmu.edu.ua/123456789/8415>

164. Муранова Н. П. Особистісно орієнтований підхід як методологічне підґрунтя доуніверситетської підготовки старшокласників. Нові технології навчання : зб. наук. праць. Київ : Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2014. Вип. 80. С. 222–225. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/23947>

165. М'ясоїд Г. І. Педагогічні умови розвитку комунікативної культури соціальних інспекторів у процесі підвищення кваліфікації: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04.Тернопіль. 2005. 20 с.

166. Навчальний план 20225 магістр медичної психології. Дніпровський державний медичний університет
<https://drive.google.com/file/d/1QcwXPqPQfBcG6Nhv3g5G9VJ5LodN2e3Z/view>

167. Навчальний план за ОПП »Фізична терапія» за спеціальністю І 7 «Терапія та реабілітація» введено в дію з 01.09.2025 наказом від 29.04.2025 № 88 –ОД. URL:
<https://docs.dmu.edu.ua/%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96>

168. Назар П. С., Віленський Ю. Г., Грандо О. А. Основи медичної етики. К. : Здоров'я, 2002. 344 с.

169. Нарійчук М. Д. Соціально-педагогічні умови становлення самооцінки особистісних моральних якостей студентів медучилища у позанавчальній діяльності: автореф. канд. пед. наук. 13.00.05. Київ. 2003. 25 с.

170. Національна рамка кваліфікацій України. URL:
<https://mon.gov.ua/tag/natsionalna-ramka-kvalifikatsiy?&type=all&tag=natsionalna-ramka-kvalifikatsiy>

171. На підтримку медичних працівників та студентів України ELSEVIER HEALTH надає безкоштовний доступ до медичних ресурсів ClinicalKey, Complete Anatomy та Osmosis. URL:

172. Невербальні засоби спілкування. Діловий етикет. Етика ділового спілкування. Основи ділового етикету. Імідж ділової людини. Психологія спілкування. Невербальні засоби спілкування. Національні особливості спілкування; авт.-уклад. І. Афанасьєв. Вид. 2-е, перероб. та допов. Київ. 2004. С. 171–184.

173. Ничкало Н. Г. (2001). Неперервна професійна освіта як філософська та педагогічна категорія. *Неперервна професійна освіта : теорія і практика*. Вип. 1. С. 9–22.

174. Новіцька О. І., Стефанишин К. Л. (2024). Формування культури ділового мовлення медичного працівника. *Педагогічна інноватика: сучасність та перспективи*. № 5. С. 46-50. URL: <https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/ped/article/view/1066>
175. Онлайн-платформа для навчання здобувачів освіти. URL: <https://www.pdmu.edu.ua/fakultets/med/onlayn-platformi-dlya-navchannya-zdobuvachiv-osviti-ft-med-one-s9kn>
176. Освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія» другого (магістерського) рівня вищої освіти. Івано-Франківськ. 2025. 33 с. URL: <https://www.ifnmu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/08/%D0%9E%D0%9F%D0%9F>
177. Освітньо-професійна програма медична психологія. URL: <https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr-twolevel-medical-psychology/files/ekjqwe8gpnw69zfceitgwqfgmitbglmsrvd9hjsx5.pdf>
178. Освітньо - професійна програма «Медицина» URL: https://drive.google.com/file/d/1Ht_u_tOpIw9GPAGfIQbDo1JIOzO_IsRW/view
179. Організація самостійної роботи студентів медичних ЗВО. Л. В. Сазанович, Ю.В. Орел-Халік, Ю.С. Скрипник. Запоріжжя: [ЗДМУ]. 2020. 122 с.
180. Орел-Халік Ю. В. Формування культури професійного спілкування майбутніх лікарів засобами іноземної мови. С. 420-424. URL: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2012/23/60.pdf>
181. Освітньо - професійна програма «Медицина» URL: https://drive.google.com/file/d/1Ht_u_tOpIw9GPAGfIQbDo1JIOzO_IsRW/view
182. Освітньо-професійна програма медична психологія. URL: <https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr-twolevel-medical-psychology/files/ekjqwe8gpnw69zfceitgwqfgmitbglmsrvd9hjsx5.pdf>
183. Освітньо-професійна програма «Медицина». URL: https://drive.google.com/file/d/1Ht_u_tOpIw9GPAGfIQbDo1JIOzO_IsRW/view
184. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах : [кол. монографія]. [В. П. Андрущенко,

Н. О. Лівійська, Б. І. Корольов та ін.]; заг. ред. В. П. Андрущенко, В. І. Луговий; АПН України, Ін-т вищої освіти. Київ : Педагогічна думка. 2008. 254 с.

185. Остраус Ю. М. Педагогічні умови формування професійно-комунікативної культури майбутніх сімейних лікарів: дис. канд. пед. наук. 13.00.04. Вінниця. 2020. 370 с.

186. Остраус Ю. М. (2016). Комунікативні якості як критерій сформованості професійно-комунікативної культури майбутніх сімейних лікарів. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. 1. С. 172–179.

187. Основи загальної і медичної психології. За ред. І. С. Вітенка і О. С. Чабана. Тернопіль : Укрмедкнига. 2003. 344 с.

188. Основи клінічної психології [Текст] : [навч. посіб.]. Табачников О. Ю. [та ін.] ; Донец. нац. мед. ун-т ім. М. Горького. Донецьк : ДонНМУ : КРИЛА. 2010. 303 с. С. 287-303.

189. Паламарчук А. Л. Біоетичні дилеми, моральні принципи в медичній реабілітації. URL: <https://kyiv.rehab/bioetychni-dylemy-moralni-pryncyipy-v-medychnij-reabilitacziyi/>

190. Палеха Ю. І. Організація ділового спілкування. Техніка ділового спілкування. Ділова етика : посібник. Київ, 2000. С. 55–57.

191. Панфілов Ю. І., Грень Л. М., Бондаренко В. В. (2016). Методика формування комунікативної компетентності майбутнього лідера-менеджера. *Теорія і практика управління соціальними системами*. НТУ «ХПІ». № 2. С. 10-19.

192. Панченко В. Комунікативна культура майбутнього фахівця: теоретичний аналіз. 2014.

URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/6760/1/11.pdf>

193. Пасічник І. П. Проблеми формування професійного іміджу майбутнього лікаря. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою

відеоконференцзв'язку) : матеріали X ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, Тернопіль, 18-19 квітня 2013 р. Ч. 2. С. 611-613.

194. Пашко Т. І. (2020). Формування культури професійного спілкування у майбутнього лікаря. *Медична освіта*. № 2. С. 56-60.

195. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 495 с.

196. Пентелюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2011. 224 с.

197. Пентилюк М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Телефонна розмова. Ділове спілкування та культура мовлення : навч. посіб. Київ. 2011. С. 139–141.

198. Перцев Д. П., Дмитренко К. В. Формування комунікативної компетентності студентів-медиків на додипломному етапі навчання. Зб.наук.праць «Проблеми екологічної та медичної генетики і клінічної імунології». Вип.6 (108). Київ-Луганськ. 2011. С. 472-476.

199. Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя : монографія. 2-ге вид., доп. та перероб. Миколаїв. 2006. 272 с.

200. Пиріг Л. А. Медицина і українське суспільство. К. : Б. в. 1998. 472 с.

201. Письменна Н. (2013). Особистісно-орієнтований підхід у контексті гуманізації навчально-виховного процесу. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 8. Ч. 1. С. 250–254.

202. Підбуцька Н. В., Михайличенко В. Є., Грень Л. М. Теорія і практика професійно-особистісного саморозвитку студентів: монографія. Харків. ФОП Бровін О. В. 2024. 254 с.

203. Підгурська В.Ю. Використання навчальних тренінгів у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи :

монографія. За заг. редакцією В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2019. 344 с. (С. 54-70).

204. Пірен М. І., Петроє О. М., Балахтар В. В. (2020). Культура спілкування як основа ефективної людської взаємодії та прогресивного розвитку суспільства. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. № 3. С. 86–93.

205. Повідайчик О. С., Рогач Л. В. (2020). Формування культури міжнаціонального спілкування як важлива соціальнопедагогічна проблема. *Norwegian Journal of development of the International Science*. № 41. Р. 43–47.

206. Поліщук Н. В. (2022). Особистісно-орієнтований підхід у процесі підготовки майбутніх вчителів технологій: сучасний стан й особливості впровадження. *Теорія і методика професійної освіти*. Вип. 47. С. 205-209. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/47/39.pdf>

207. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту). Постанова кабміну України від 07.08.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-98-%D0%BF#Text>

208. Пономарьов О. С. (2011). Філософія спілкування в контексті культури соціального управління. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХП». № 1. С. 24-31.

209. Пономарьов О. С., Мигущенко Р. П., Панфілов Ю. І., Харченко А. О. Культура ділового спілкування: навчальний посібник. Харків: НТУ «ХП». 2018. 144 с.

210. Попова О. В. (2024). Підготовка викладачів закладів вищої освіти до застосування інноваційних технологій навчання: теоретико-концептуальний аспект. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. Т. 25. № 1. С. 33-41. URL : [https://doi.org/10.35387/od.1\(25\).2024.33-41](https://doi.org/10.35387/od.1(25).2024.33-41)

211. Попова О. В. (2024). Формування інноваційного мислення учнів базової школи в процесі евристичного навчання. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*: журнал. № 4(38). С. 559-570. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4\(38\)-559-570](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-4(38)-559-570)

212. Попова Олена, Гречаник Олена, Григораш Ольга. Особливості освітніх інновацій в умовах дистанційного навчання. *«Наумовські читання», присвяченої 100-річчю від дня народження Івана Олександровича Наумова* : матеріали XXI наук.-метод. конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (23-24 листопада 2023 р., м. Харків). ХНПУ імені Г. С. Сковороди. Харків. 2023. С.487-489.

213. Попова, О. В. (2025). Професійна компетентність як чинник формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку праці. *Імідж сучасного педагога*, (1(220)), 31–35. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1\(220\)-31-35](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-1(220)-31-35)

214. Попова О. В., Чеботарьов М. К. (2025). Роль комунікативної компетентності лікаря у профілактиці захворювань та процесі подолання хвороби пацієнтом *Věda a perspektivy*. № 8(51). С. 152-161. URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-8\(51\)-152-161](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-8(51)-152-161) (ISSN 2695-1584 (Print) ISSN 2695-1592 (Online)).

215. Попова О. В., Чеботарьов М. К. (2025). Культура професійного спілкування майбутніх фіхівців у закладах вищої освіти: теоретичний аспект. *Суспільство та національні інтереси*. № 9(17). С. 291-301. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-9\(17\)-291-301](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2025-9(17)-291-301)

216. Попова О. В., Чеботарьов М. К. (2025). Розвиток культури ділового спілкування фахівця соціальної сфери. *Наука і техніка сьогодні. Наука і техніка сьогодні*. № 8(49). 2025. С. 893-904. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8\(49\)-893-904](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8(49)-893-904)

217. Постанова КМУ від 27.12.2017 р. № 1101 «Про утворення Національної служби здоров'я України»._____URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1101-2017-%D0%BF#Text>

218. Постанова КМУ від 28.03.2018 р. № 391 «Про затвердження вимог до надавача послуг з медичного обслуговування населення, з яким головними розпорядниками бюджетних коштів укладаються договори про медичне

обслуговування населення». URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-2018-%D0%BF#Text>

219. Постанова КМУ від 25 квітня 2018 р. № 407 «Про затвердження Порядку реалізації державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для первинної медичної допомоги на 2018 рік». URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/407-2018-%D0%BF#Text>

220. Постанова КМУ від 25 квітня 2018 р. № 410 «Деякі питання щодо договорів про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій». URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410-2018-%D0%BF#Text>

221. Постанова КМУ від 25 квітня 2018 р. № 411 «Деякі питання електронної системи охорони здоров'я». URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-2018-%D0%BF#Text>

222. Прокопенко І. Ф., Євдокимов В. І. Особистісно орієнтоване навчання як інновація. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : зб. наук. пр. Харків. 2000. Вип. 13. С. 5–11.

223. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. Розпорядження кабінету міністрів України від від 23 лютого 2022 р. № 286-р. Урядовий кур'єр. 15.04.2022. № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/286-2022-%D1%80>

224. Професійна комунікація. Протоколи спілкування «лікар – пацієнт»: навч. посіб. О. П. Рогачевський, Є. В. Опря, Ю. Є. Белозерцева-Баранова [та ін.] ; за ред. проф. В. Г. Марічереда. Одеса : Олді+. 2024. 150 с.

225. Пухальська Г. А. Педагогічні умови формування комунікативної компетентності у майбутніх пілотів цивільної авіації: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00. Черкаси, 2011. 19 с. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9F%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%93\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9F%D1%83%D1%85%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D0%93$)

226. Ревнюк Н. І. (2013). Оптимізація національної спрямованості навчально-виховного процесу у ВНЗ засобами педагогічного краєзнавства. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка*. № 2 (11). С.138-141.

227. Рибалко Л. С., Гепенко Л. О. (2019). Міжкультурне виховання як складова професійної підготовки майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Вип. 44. С. 256–268.

228. Рибалка В. В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників : монографія. Київ. 1998. 160 с.

229. Риженко, М. В., & Денисенко, Д. М. (2018). Особливості формування професійної етики майбутніх лікарів. *Проблеми сучасної освіти*, (8 ч1). вилучено із <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/10858>

230. Рогач І. М., Качала Л. О., Погоріляк Р. Ю. Морально-етичні та психологічні аспекти медичної діяльності лікарів загальної практики (навч.-метод. посібник). Ужгород, 2010. 64 с.

231. Розова Т. (2025). Психологічне благополуччя як фактор підвищення якості життя: інтегративний підхід. *Серія 12. Психологічні науки*. Вип. 26 (71). С. 80-89.

232. Розпорядження КМУ від 30.11.2016 р. № 1013-р «Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я». URI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80#Text>

233. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 95-р «Про схвалення Стратегії розвитку медичної освіти в Україні». Верховна Рада (Парламент) України. Законодавство України. Чинний 20.06.2023. URI: <https://is.gd/hELJ7N>

234. Романій Е. П., Трегуб С. Є. До проблеми комунікативних відносин лікаря і пацієнта. URI: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Medecine/32544.doc.htm.

235. Романовський О.Г., Солодовник Т. О., Шаполова В. В. (2025). Психолого-педагогічний супровід розвитку комунікативних та організаторських

навичок у здобувачів вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 100. С. 126-131.

236. Романовський О. Г., Михайличенко В. Є., Грень Л. М. Педагогіка лідерства: монографія. Харків : НТУ «ХП», 2023. 423 с.

237. Романовський О. Г., Пономарьов О. С., Лапузіна О. М. Ділова етика: Навчальний посібник. Харків: НТУ «ХП», 2006. 364 с.

238. Романовський О. Г., Солодовник Т. О., Шаполова В. В., Сергеева Т., Мовмига Н. (2024). Культура ділового спілкування як фактор професійної успішності майбутніх фахівців у системі «людина-людина». *Теорія і практика управління соціальними системами*. № 4. С. 109-121.

239. Руденко Л. А. Теоретичні та методичні засади формування комунікативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах: автореф. д-ра. пед. наук. 13.00.04. Вінниця. 2016. 40 с.

240. Руденко Ю. Ю. (2013). Роль особистісно орієнтованого навчання в процесі формування готовності до особистісного самовизначення майбутнього соціального педагога. *Наукові записки КДПУ. Педагогічні науки*. Вип. 120. С. 286–292. URL: <https://dspace.cusu.edu.ua/handle/123456789/257>

241. Романовський О., Солодовник Т., Шаполова В. (2025). Технології розвитку комунікативних та організаційних навичок у здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХП». № 3. С. 18-30.

242. Русалкіна Л Г. Система вправ з формування вмій англомовного ділового спілкування в майбутніх лікарів. <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/journals/2012/NiO2012/metod/Rusa.htm>

243. Русанівський, В. Культура української мови. Довідник. За ред. В. М.Русанівського. К.: Либідь. 1990. 298 с.

244. Сагач Г. Мистецтво ділової комунікації. Київ : Київський інститут банкірів банку «Україна». 1995. 179 с.

245. Самборська, Олена Володимирівна. Соціально-психологічні механізми переконуючого впливу [Текст] : автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.05; АПН України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. К., 1997. 21 с.

246. Сас О. О. Педагогічні умови формування комунікативних умінь і навичок майбутніх вихователів на семінарсько-практичних заняттях із дошкільної лінгводидактики. Народна освіта : електронне наукове фахове видання. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2414

247. Семенов О. М., Кравченко О. Формування професійної етики майбутньої медичної сестри у вимірах педагогічної дії: монографія. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А. 2014. 304 с.

248. Серякова І. І. Магія невербальної комунікації = Magic of nonverbal Communication : навч. посіб.; М-во освіти і науки України. 2-е вид. зі змін. та допов. Київ : Освіта України. 2009. 162 с.

249. Силабус зі спеціалізації «Медична психологія». URL: https://drive.google.com/drive/folders/16GWmGgfKy_sJSbS2LEjhBzDuXY7VgSRa

250. Силабус Медична психологія. URL: https://pdmu.edu.ua/storage/department-npr-opp-med/docs_links/wsWAaq2tC3jNSU1NCPO0O8zhG4b0EJZcNY6hLQHG.pdf

251. Силабус дисципліни «Медична етика та медична деонтологія». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. URL: https://chmnu.edu.ua/wpcontent/uploads/Sila-bus_Medichna_etika_ta_medichna_deontologiya.pdf

252. Силабус навчальної дисципліни «Медична етика та деонтологія». URL: <https://lma.edu.ua/wp-content/uploads/2022/01/2-st-11-medetykatadeontol.pdf>

253. Силабус вибіркової дисципліни «Комунікативні навички лікаря», Медичний факультет №2 URL: https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_pedinfectious/01.SILABU

[S/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%205%20%D0%BA%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4.pdf](#)

254. Силабус «Мовленнева комунікація лікаря. URL: <https://new.meduniv.lviv.ua/kafedry/kafedraukrayinoznavstva/>

255. Силабус з дисципліни «Мовленнева комунікація лікаря». URL: https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_ukrlang/02.%20%D0%A1%D0%B8%D0%BB%D0%B0%D0%B1%D1%83%D1%81%D0%B8/sylabus_modelnyeva_komunikatsiya_likarya_222.pdf

256. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.

257. Сисоєва С. О. (1996). Спілкування і розвиток особистості постіндустріального світу. *Філософія спілкування*. 2006. № 2. С. 46-51.

258. Ситнік Т. І. Організація роботи в малих групах майбутніх медичних сестер на заняттях дисциплін гуманітарного циклу. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. С. 123-127. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/491d4aa2-9025-4caf-84cb-8ba8e3122916/content>

259. Сікорська О., Орду К. (2021). Комунікативна компетентність як показник професійного іміджу сучасного лікаря. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 43. Т. 3. С. 207-212. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/43_2021/part_3/36.pdf

260. Сікорська О., Орду К. (2021). Формування професійного іміджу майбутніх лікарів як педагогічна проблема. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 41. Т. 3. С. 211-216. URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/41_2021/part_3/33.pdf

261. Сікорська Л. О. Формування комунікативної компетентності майбутніх економістів засобами інтерактивного навчання. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти [Текст] : зб. наук. праць. Вип. 43 (47). Харків : НТУ «ХПІ». 2015. 388 с. С.288-296.

262. Сільчук О. В. Формування культури ділового спілкування майбутніх інженерів-дослідників аграрного профілю у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу: автореф. канд. пед. наук. 13.00.04. Переяслав-Хмельницький. 2016. 25 с.

263. Скляренко Н. К. Система вправ для формування навичок та вмінь мовлення. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: [підручник для студентів вищих закладів освіти]. Кол. авт.; під керів. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт. 2002. С. 64-71.

264. Скрипніков А. М., Герасименко Л. О., Ісаков Р. І., Кидонь П. В. (2021). Лікар і пацієнт у діагностичному процесі (психологічні аспекти), *ПЛ*. Т. 10. № 1. С. 73-77.

265. Скубашевська О. С. (2007). Мовні стратегії інноваційної освіти. *Вища освіта України*. № 4. С. 51–55.

266. Слащук А. А. Комунікативні засоби передачі інформації. Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє : у 2 т. : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. аспірантів і студентів (12–13 трав. 2010 р.) / М-во освіти і науки України, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Наук. т-во студентів і аспірантів ; [оргком. конф.: І. Я. Коцан та ін.]. Луцьк. 2010. Т. 1. С. 299–300.

267. Слободянюк, А. В., Андрущенко Н. О. Психологія управління та конфліктологія : навчальний посібник для практичних та семінарських занять. Вінниця : ВНТУ. 2010. 120 с.

268. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник. Кол. авторів за ред. М. Пентилюк. К.: Ленвіт. 2003. 150 с.

269. Словник-довідник з професійної педагогіки / ред.-упоряд. А. В. Семенова. Одеса, 2006. 272 с.

270. Слухенська Р. (2018). Особливості формування культури спілкування майбутніх медичних працівників у вищих медичних закладах України *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. (АПСНІМ)*. № 3 (19). С. 18-21.

271. Солодовник О. В. Формування готовності майбутніх молодших спеціалістів з медичною освітою до професійного самовдосконалення у процесі фахової підготовки: дис. канд. пед. наук. 13.00.04. Житомир. 2017. 279 с. URL: https://eprints.zu.edu.ua/25852/1/dys_Solodovnyk.pdf

274. Солощук Л. В. Категорія ввічливості: невербальні аспекти. Каразі-нські читання: Людина. Мова. Комунікація : матеріали ІХ Міжнар. наук. конф. / М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Ф-т інозем. мов ; [оргком. конф.: В. Г. Пасинок та ін.]. Харків, 2010. С. 291–293.

275. Соснова М. А. Формування ключових компетентностей майбутніх молодших медичних спеціалістів у медичних коледжах : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Кропивницький. 2016. 370 с.

276. Способи ділового спілкування. Засоби ділового спілкування [Елек-тронний ресурс]. Етика ділових відносин : навч. посіб. [О. Й. Лесько та ін.]. Вінниця, 2011. С. 77–93. URI: https://shron1.chtyvo.org.ua/Lesko_Oleksandr/Etyka_dilovykh_vidnosyn.pdf .

277. Стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 225 «Медична психологія». <https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr-twolevel-medical-psychology/files/h5IKt3I7PL4keelhuLX9HggmKV1YHzKwJFPXkFr8.pdf>

278. Стратегія розвитку НАМН України на період до 2030 року [Інтер-нет]. НАМНУ, 04 липня 2022 р. Режим доступу: <http://amnu.gov.ua/strategiya-rozvytku-naczionalnoyi-akademiyi-medychnyh-nauk-ukrayiny-na-period-do-2030-roku/> .

279. Стасюк, Т. (2010). Технології мовного впливу як компонент сучас-ної комунікації. *Українська мова*. № 1. С. 82-87.

280. Стасюк Л. Б. Погляд як невербальний компонент комунікації. Ак-туальні проблеми романо-германської філології : матеріали ІІІ міжнар. наук.-практ. семінару / М-во освіти і науки України, Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т інозем. філології ; [уклад.: О. М. Белих, О. М. Галапчук-Тарнав-ська, Г. М. Цимбалюк]. Луцьк. 2014. С. 45–47.

281. Стратегія розвитку медичної освіти в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 95. Офіційний вісник України. 2019 р. № 21, ст. 734. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2019-%D1%80#n8>

282. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>

283. Стратегія розвитку Харківської області 2021-2027: цілі та реалії. URL: https://lb.ua/blog/observatory_democracy/477526_strategiya_rozvitku_harkivskoi.htm

284. Стратегічна піраміда розвитку вищої освіти в Україні на 2022 -2032 роки.

285. Стратегічний план розвитку Навчально-наукового центру медичних симуляцій НМУ імені О.О. Богомольця на 2025–2030 роки. URL: <https://drive.google.com/file/d/16dG63UdpFQpXqсpydM13az8XqVKAyp8r/view>

286. Стрельніков В. Ю., Лебедик Л. В. Розвиток культури ділового спілкування фахівців в умовах неперервної освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 5(224). С. 47-53. URL: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5\(224\)-47-53](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5(224)-47-53)

287. Семенів, Н. М. (2017). Міжетнічна комунікація як динамічна складова міжетнічної взаємодії. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*. № 39. С. 310–319. URL: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2018-39.310-319>

288. Сумець, О. (2024). Комунікативний менеджмент: бар'єри комунікацій персоналу організацій. *Вчені записки Університету «КРОК»*, № 4(76). С. 134–145. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2024-76-134-145>

289. Сучасний словник іншомовних слів: Близько 20 тис. слів і словосполучень / Уклали: О.І. Скопненко, Т.В. Цимбалюк. К.: Довіра. 2006. 789 с. (Словники України).

290. Таможська І. В. Формування вмінь ділового спілкування майбутніх фахівців технічного профілю у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін: дис. канд. пед. наук.13.00.04. Харків. 2015. 285 с.

291. Таможська І. В. Педагогічні умови формування вмінь ділового спілкування майбутніх фахівців технічного профілю у процесі вивчення соціально-гуманітарних дисциплін. *Гуманізація навчально-виховного процесу*: зб. наук. праць. Слов'янськ : ДДПУ, 2013. Вип. LXII. Ч.1. С. 54-60.

292. Тарасенко І. А. Психологічні особливості самооцінки та якості життя особистості. Луцьк. 2024. 68 с. URI: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/26356/1/tarassenko_2024.pdf

293. Телемуха С. Б. (2013). Метод проектів як новітня методика реалізації навчального процесу. *ВІСНИК ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»*. Том 13, Випуск 1(41). С. 320-323. <file:///D:/Admin/Downloads/metod-proektiv-yak-novitnya-metodika-realizatsiyi-navchalnogo-protsesu.pdf>

294. Теоретико-методологічні засади етики ділових відносин [Електронний ресурс] // Етика ділових відносин : навч. посіб. / [Лесько О. Й. та ін.]. Вінниця, 2011. С. 8–36. URI: https://shron1.chtyvo.org.ua/Lesko_Oleksandr/Etyka_dilovykh_vidnosyn.pdf .

295. Тесля О. (2004). Етикетні жести як елемент невербальної комунікації. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. Вип. 34. Ч. 2. С. 429–432.

296. Тимошко Г. М. (2020). Формування комунікативної компетентності майбутніх педагогів у процесі підготовки до професійної діяльності в інклюзивному середовищі. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки-* Вип. 6. С. 143-147. URI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2020_6_28 .

297. Тимошук І. В. Педагогічні умови виховання у студентів медичного технікуму гуманістичних цінностей: дис... канд. пед. наук: 13.00.07. Вінниця. 2004. 236 с.

298. Тимошук О. О. Педагогічні умови формування культури іншомовного професійного спілкування майбутніх фахівців машинобудівної галузі : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Харків. 2019. 299 с.

299. Тихолаз С. І. Педагогічні умови розвитку професійної спрямованості студентів вищих медичних навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2011. 20 с.

300. Ткачова Н. О., Лимаренко О. А. Міжкультурна комунікація у професійній діяльності бакалавра філології: ціннісні аспекти та практична реалізація. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 12(40). С 876-885.

301. Ткачова Н. О., Ткачов А. С., Байдала В. В., Чирва Я. О. Роль комунікативної компетентності у формуванні професійного іміджу педагога. *Інноваційна педагогіка*. 2025. Вип. 85. Т 2. С. 153-158.

302. Ткачов С. І., Ткачова Н. О., Ткачов А.С., Кайдалова Л. Г. Культура ділового спілкування як стратегічний ресурс професійного іміджу майбутніх фахівців. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 10(56). С. 1043-1053.

303. *Тлумачний словник української мови*. Харків: ФОЛІО. 2002. 543 с.
URL: <https://archive.org/details/tlumachny2002>

304. *Тлумачний словник сучасної української мови близько 50 000 слів*. Уклад. І. М. Забіяка. Київ : Арії. 2007. 512 с.

305. Томашевська О. Я., Дзісь Є. І. (2021). Українська медична мова: проблеми та їх вирішення. *Здоров'я України*. № 17 (510). С. 54-59.

306. Трегуб С. Є. Вітчизняний та зарубіжний досвід формування професійної культури спілкування майбутніх лікарів у медичних вишах. *Гуманітарні виміри сучасної медичної освіти: Міждисциплінарний діалог* : колект. монографія. Відп. ред. Д. А. Москвітін. Запоріжжя : ЗДМУ. 2020. С. 36–41.

307. Трегуб С.Є. Формування фахової культури мовлення фармацевтів. С. 371-375. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2012/22/59.pdf>

308. Трегуб С. Є. (2014). Характеристика моделі формування культури фахового мовлення майбутніх фармацевтів. *Педагогіка формування творчої*

особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 35. С. 340-344. : URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2014_35_49 .

309. Трегуб С. Є. (2015). Аналіз стану професійної підготовки майбутніх фармацевтів у масовій практиці. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 40. С. 296-301. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pfto_2015_40_42.

310. Туровська І. О. Формування професійно-мовленнєвої компетентності студентів медичних коледжів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін : дис. ... наук. ступеня д-ра філософії : 01 : 011 / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2024. 372 с. <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/32204>

311. Уварова О.О., Сікорська О.О., Талалаєв О.О. Формування професійного іміджу і виховний процес у медичному ВНЗ. URI: <https://repo.odmu.edu.ua:443/xmlui/handle/123456789/8839> .

312. Український психологічний ХАБ. URL: <https://www.psykholoh.com/>

313. Управління професійним розвитком кадрового потенціалу органів державної влади: монографія. О. Г. Романовський, Л. М. Грень, О. В. Грибко та ін. Х.: НТУ «ХПІ», 2022. 314 с. URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/63059>

314. Урсол О. В. Формування культури професійного спілкування у майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних методів навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Київ. 2012. 20 с.

315. Усенко Д. (2025). Стратегії управління конфліктами в освітньому середовищі: досвід сучасної педагогіки. *Наукові записки Серія: Педагогічні науки*. Випуск 218. С. 252-257.

316. Фем'як С. В. Жести як невербальні засоби спілкування у міжкультурній комунікації / С. В. Фем'як // *Мовні універсалії у міжкультурній комунікації : зб. тез : [матеріали 4 Міжнар. наук.-практ. семінару, Луцьк, 28 лют. 2014 р.] / М-во освіти і науки України [та ін.] ; [редкол.: О. П. Черняк та ін.]. Луцьк, 2014. С. 42–44.*

317. Філоненко М. Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря : монографія / М. Філоненко. К. : Центр учбової літератури, 2015. 334 с.

318. Філоненко О. В. Формування соціальних навичок у суб'єктів освітнього процесу в умовах воєнного та повоєнного часу. Професійна підготовка майбутніх фахівців у воєнний та повоєнний час: кол. моногр. [наук. ред. Т. В. Окольніча]; МОН України, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка. Дніпро : Середняк Т. К., 2023. С. 201–237.

319. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

320. Фоміна Л. В. (2019). Формування культури спілкування в студентському середовищі закладу вищої медичної освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки*. № 45. С. 85–91. URL: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2019-45-11>

321. Франчук В. В. (2017). Місце, роль і значення професії лікаря в умовах сучасного українського суспільства. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. № 3. С. 35-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSG_2017_3_9

322. Ханецька Т. І. Формування культури мовленнєвого спілкування у професійній діяльності майбутніх психологів : автореф. дис. канд. психолог. Наук. 19.00.07 Київ. 2009. 20 с.

323. Ханжи В. Б. Методична розробка лекції з дисципліни «Психологія спілкування». Лекція № 5. Одеса.

324. Халло О. Є. (2024). Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх фахівців медичної галузі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. № 95. С. 67-70. URI: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2024/95/14.pdf>

325. Харлан А. П. (2015). Особливості вербальної комунікації [Електронний ресурс]. *Обрії друкарства*. № 1. С. 201–206. URI: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/34108>

326. Хіценко Л. І. Критерії, показники та рівні сформованості соціокультурної компетентності. *Педагогічні науки*. Зб. наук. праць. Вип LXXIV. Т. 1. 2016. С. 145-150.

327. Хлебнікова Т. М. Особистісно зорієнтований підхід до підвищення кваліфікації педагога. *Освіта дорослих : світові тенденції, українські реалії та перспективи : монографія / Н. Г. Ничкало, Р. І. Черновол-Ткаченко, І. Ф. Прокопенко [та ін.] ; за заг. ред. Н. Г. Ничкало, І. Ф. Прокопенка; Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна НАПН України, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : Бровін О. В., 2020. С. 308–314. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/4846>*

328. Хлебнікова Т. М. Організація особистісно зорієнтованого навчання в системі післядипломної педагогічної освіти : монографія. Харків, 2019. 128 с.

329. Хміль О. В., Каськова Л. Ф., Новікова С. Ч., Хміль Д. О., Уласевич Л. П., Янко Н. В., Андріянова О. Ю., Ващенко І. Ю. Вплив емоційної складової на процес комунікації між лікарем і пацієнтом. *Комунікативна компетентність майбутніх лікарів. «Інтеграційні та інноваційні напрями розвитку медичної освіти», (2025; Полтава). Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Інтеграційні та інноваційні напрями розвитку медичної освіти», 20 березн. 2025 р. [Текст]. Полтава: ПДМУ, 2025. 296 с. С. 257-259.*

330. Хома Т.В. Формування вербальних та невербальних засобів спілкування у майбутніх педагогів. *Інноваційна педагогіка. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. Випуск 46, 2022. С. 69-71.*

331. Цветкова Н. В., Давиденко В. Ю., Давиденко Г. М., Хілініч Є. С., Кузнецов В. В. Виховання етичних стандартів професійної поведінки лікарів-стоматологів на післядипломному етапі навчання. *Інтернет-ресурс. «Інтеграційні та інноваційні напрями розвитку медичної освіти», (2025; Полтава). Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Інтеграційні та інноваційні напрями розвитку медичної освіти», 20 березн. 2025 р. [Текст]. Полтава: ПДМУ, 2025. 296 с. С. 259-261.*

332. Ценко М. Б. (2014). Формування комунікативної компетентності майбутніх юристів. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Сер.: Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків: Право. № 4 (23). С. 41–50.

333. Циганій С. О. Формування культури професійно-правового спілкування в майбутніх юристів у процесі фахової підготовки: автореф. канд. пед. наук – 13.00.04. / С. О. Циганій; Національний авіаційний університет. Київ. 2017. 20 с.

334. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування : навчальний посібник / І.М. Цимбалюк. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.

335. Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

336. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 442 с.

337. Чекрижова М. М. Особистісні якості у структурі самооцінки професійних здібностей майбутніх лікарів. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. С. 307-317.

338. Черкаський А. В. Соціально-психологічні особливості спілкування в процесі спільної групової діяльності. С. 487-495.

339. Черкес Надія. Культура мовлення та етикет лікаря. Збірник тестів та контрольних запитань для студентів 1 курсу медичного факультету з підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія». Львів. 2023. 29 с. URL: https://new.meduniv.lviv.ua/uploads/repository/kaf/kaf_ukr_lang/05.%20%D0%92

340. Чмут Т. К., Чайка Г. Л. Етика ділового спілкування: Навч. посібник. К.: Вікар. 2003. 168 с.

341. Чоловська Н. (2012). Етичний імператив сталого розвитку: комунікативний вимір. *Наука. Релігія. Суспільство*. № 4. С. 121–126.

342. Шавкун І. Г. (2009). Ділова комунікація: сутність та типологізація [Електронний ресурс]. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. Вип. 38. С. 67–74. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpvgvzdia_2009_38_9

343. Шевчук Т. І. (2020). Формування соціокомунікативної компетентності майбутніх лікарів у процесі вивчення природничих дисциплін. Вінниця. URL: [file:///D:/Admin/Downloads/9548-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-19046-1-10-20210218%20\(1\).pdf](file:///D:/Admin/Downloads/9548-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-19046-1-10-20210218%20(1).pdf)

344. Шевчук Ю.Г., Хлестова С. С., Шевчук Т. І., Васенко Т. Б., Климчук І. М. Мотиваційно-ціннісне ставлення студента-першокурсника медуніверситету до майбутньої професії лікаря. Матеріали II навч.-метод. конф. «Актуальні проблеми якісної підготовки медичних фахівців в умовах глобального конкурентного середовища», 10 лют. 2021 р. Вінниця, 2021. С. 230-231. <https://dspace.vntu.edu.ua/123456789/8415>

345. Шепеленко Т. Л. Формування комунікативних умінь студентів економічного університету в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04. К. 1999. 19 с.

346. Шигонська Н. Сучасні тенденції професійної підготовки медичних працівників в Україні. Актуальні проблеми професійно-педагогічної освіти та стратегії розвитку: Зб. наук. праць. За заг. ред. О.А. Дубасенюк, Л.В. Калініної, О.Є. Антонової. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2006. С. 70-73. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/14367/1/%D0%A8%D0%B8%D0%B3%D0%BE%>

347. Шломенко О. Б. Формування професійно комунікативної компетентності майбутніх економістів засобами інноваційних технологій : дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Харків. 2012. 205 с.

348. Шостя І. В. Соціально-психологічні засади формування комунікативної компетентності майбутніх лікарів у системі вищої освіти : дис... канд. психол. наук. 19.00.05. Сєвєродонецьк. 2018. URL: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/SHostya-I.V.-dysertatsiya-1.pdf> .

349. Шумінська О. Б. (2021). Діловий етикет – невід’ємна складова організаційної культури [Електронний ресурс]. *Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки*. Харків, Т. 3. № 2. С. 90–98. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/5204>

350. Шумовецька С.П. Формування мовної культури особистості у військовому вузі: дис... канд. пед. наук. Хмельницький, 1999. 167 с.

351. Юдіна О. М. Психологічні особливості формування емпатійності майбутніх лікарів : автореф. дис. канд. психол. наук. 19.00.01. Київ. 2004. 20 с.

352. Юдіна О. (2004). Програма тренінгу сенситивності студентів-медиків. *Практична психологія та соціальна робота*. № 2. С. 18– 26.

353. Юсеф Ю. В., Плахотнік А. М. (2012). Гуманітаризація освіти у процесі підготовки майбутніх лікарів до професійної комунікації. *Науковий вісник Донбасу*. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_4_45 (дата звернення: 19.09.2023).

354. Ягупов В. В., Свистун В. І. (2007). Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. *Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. Том 71. С. 3–8.

URI: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/6871>

355. Ярмола Т. І., Ткаченко Л. А., Пустовойт Г. Л. Вплив інноваційних методів навчання і самостійної роботи на засвоєння знань студентами. *Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів* : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, 23 березня 2017 р. Полтава, 2017. С. 194–196.

356. Яценко С. Л. Особистісно орієнтоване навчання: теоретичний та прикладний аспекти. *Проблеми освіти* : наук-метод. зб. Київ, 2015. Вип. 85. С. 231–237.

357. Яшенкова, О. В. Основи теорії мовної комунікації : навчальний посібник для студентів вузів. К.: Академія. 2010. 310 с.

358. Abbe A, Gulick LM, Herman JL. Cross-Cultural Competence in Army Leaders: A Conceptual and Empirical Foundation. Arlington, VA: US Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences; 2007.

359. Ainsworth-Vaughn N. Claiming Power in Doctor-Patient Talk. New York: Oxford University Press; 1998.

URL:https://www.researchgate.net/publication/375212039_Claiming_Power_in_Doctor-Patient_Talk

360. Aigner J, Fischer F. Pflegekompetenzgesetz – Gehen vor Enthusiasmus die Potentiale der Digitalisierung auf dem Weg verloren?? [Nursing Competence Act - Is the potential of digitalisation being lost in the enthusiasm?]. Gesundheitswesen. 2024;86(4):260–2.

361. Aranguri C, Davidson B, Ramirez R. Patterns of communication through interpreters: a detailed sociolinguistic analysis. J Gen Intern Med. 2006 Jun;21(6):623-9. doi: 10.1111/j.1525-1497.2006.00451.x. PMID: 16808747; PMCID: PMC1924629. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC1924629/>

362. Arasaratnam L. A. Further testing of a new model of intercultural communication competence. Commun Res Rep 2006;23:93-9.

363. Bakhmach, L. (2019). The conception and significance of facilitation in the studies of foreign scientists. *Педагогика*. 2(10). P. 5-7.

364. Balcazar F. E, Suarez-Balcazar Y., Taylor-Ritzler T. Cultural competence: Development of a conceptual framework. Disability Rehabil 2009;31:1153-60.

365. Beach MC, Price EG, Gary TL, Robinson KA, Gozu A, Palacio A, et al. Cultural competency: A systematic review of health care provider educational interventions. Med Care 2005;43:356

366. Bean R. The Effectiveness of Cross-Cultural Training in the Australian Context. Canberra: Department of Immigration and Multicultural Affairs; 2006.

367. Behrend R, Maaz A, Sepke M, Peters H. Interprofessionelle Teams in der Versorgung. In: Jacobs K, Kuhlmeier A, Greß S, Klauber J, Schwinger A, editors.

Pflege-Report 2019 – Mehr Personal in der Langzeitpflege – aber woher? Berlin, Heidelberg: Springer; p. 201–9.

368. Bennett, K. S., & Lyons, Z. (Writers). (2011). Communication Skills in Medical Education: An Integrated Approach. *Education Research and Perspectives*, Vol.38, No.2. P. 45-56. URL: https://erpjournal.net/wp-content/uploads/2020/01/ERP_38-2_Bennett-K.S.-Lyons-Z.-2011.-Communication-skills-in-medical-education.pdf

369. Bokken, L., Rethans, J.-J., Scherpbier, A. J. J. A., & van der Vleuten, C. P. M. (2008). Strengths and Weaknesses of Simulated and Real Patients in the Teaching of Skills to Medical Students: A Review. *Simulation in Healthcare*, 3(3), 161-169.

370. Borowczyk, M., Stalmach-Przygoda, A., Doroszevska, A. *et al.* (2023). Developing an effective and comprehensive communication curriculum for undergraduate medical education in Poland – the review and recommendations. *BMC Med Educ* 23, 645 URL: <https://doi.org/10.1186/s12909-023-04533-5>

371. Bußenius Lisa , Harendza Sigrid. Development of an instrument for medical students’ self-assessment of facets of competence for patient-centred care. *Patient Education and Counseling*. Volume 115, October 2023, Page 107926 <https://doi.org/10.1016/j.pec.2023.107926>

372. Burchum J. L. Cultural competence: An evolutionary perspective. *Nurs Forum* 2002;37:5-15.

373. Campinha-Bacote J. The process of cultural competence in the delivery of healthcare services: A model of care. *J Transcult Nurs* 2002;13:181-4.

374. Cesar Aranguri, Brad Davidson, Robert Ramirez, Patterns of Communication through Interpreters: A Detailed Sociolinguistic Analysis, *Journal of General Internal Medicine*, 10.1111/j.1525-1497.2006.00451.x, 21, 6, (623-629), (2006).

375. Chipps JA, Simpson B, Brysiewicz P. The effectiveness of cultural-competence training for health professionals in community-based rehabilitation: A systematic review of literature. *Worldviews Evid Based Nurs* 2008;5:85-94.

376. Chulei Tang, Bingjie Tian, Xiaoxia Zhang, Kaili Zhang, Xueling Xiao, Jane M. Simoni, Honghong Wang, The influence of cultural competence of nurses on patient satisfaction and the mediating effect of patient trust, *Journal of Advanced Nursing*, 10.1111/jan.13854, 75, 4, (749-759), (2018).

377. Colliver J. A, Swartz M. H. Assessing clinical performance with standardized patients. *JAMA* 1997;278:790-1.

378. Consolidated text: Directive 2011/24/EU of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011 on the application of patients' rights in cross-border healthcare. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2011/24/2025-01-12/eng>

379. Cross T. L. *Towards a Culturally Competent System of Care: A Monograph on Effective Services for Minority Children Who Are Severely Emotionally Disturbed*. Washington, DC: CASSP Technical Assistance Center Georgetown University Child Development Center; 1989

380. Curtis K, Tzannes A, Rudge T. How to talk to doctors – a guide for effective communication. *Int Nurs Rev*. 2011;58(1):13–20.

381. Das Gupta S, Charon R. Personal illness narratives: Using reflective writing to teach empathy. *Acad Med* 2004;79:351-6. 81.

382. Deardorff D. K. Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *J Stud Int Educ* 2006;10:241-66.

383. Deborah C. Hsu, Shelley Kumar, Eric A. Russell, Karina Soto-Ruiz, Katherine J. Leaming-Van Zandt, Development and Validation of the Pediatric Physician Interpersonal Communication Skills Assessment of Emergency Physicians by Pediatric Patients and Their Caregivers, *AEM Education and Training*, 10.1002/aet2.10458, 5, 2, (2020).

384. Deveugele, M., Derese, A., De Maesschalck, S., Willems, S., Van Driel, M., & De Maeseneer, J. (2005). Teaching communication skills to medical students, a challenge in the curriculum? *Patient Education and Counseling* 58, 265-270.

385. Doorenbos A. Z, Schim S. M. Cultural competence in hospice. *Am J Hosp Palliat Med* 2004;21:28-32.

386. Earley P. C. Redefining interactions across cultures and organizations: Moving forward with cultural intelligence. *Res Organ Behav* 2002;24:271-99.

387. Elisabeth Wilson, Alice Hm Chen, Kevin Grumbach, Frances Wang, Alicia Fernandez, Effects of Limited English Proficiency and Physician Language on Health Care Comprehension, *Journal of General Internal Medicine*, 10.1111/j.1525-1497.2005.0174.x, 20, 9, (800-806), (2005).

388. Elizabeth Jacobs, Alice HM Chen, Leah S. Karliner, Niels Agger-Gupta, Sunita Mutha, The Need for More Research on Language Barriers in Health Care: A Proposed Research Agenda, *The Milbank Quarterly*, 10.1111/j.1468-0009.2006.00440.x, 84, 1, (111-133), (2006).

389. Epstein, R M., & Street, R. L. (2011). The values and value of patient-centered care. *Annals of Family Medicine*, 9(2), 100-107. DOI: [10.1370/afm.1239](https://doi.org/10.1370/afm.1239)

390. Erwin DO, Henry-Tillman RS, Thomas BR. A qualitative study of the experiences of one group of African Americans in pursuit of a career in academic medicine. *J Natl Med Assoc* 2002;94:802-12.

391. Fantini AE. Exploring and Assessing Intercultural Competence. St. Louis, MO: Washington University, Center for Social Development; 2007.

392. Fernandez A., et al. (2004)/ Physician Language Ability and Cultural Competence. URL:<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1525-1497.2004.30266.x>

393. Franchuk V. V. The place, role and significance of the medical profession in the conditions of modern Ukrainian society / V. V. Franchuk // Herald of social hygiene and health care organization of Ukraine. 2017. No. 3. P. 35-41. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSG_2017_3_9

394. Gematik GmbH. An arena for digital health. Telematics infrastructure 2.0 white paper for a federally networked healthcare system. Berlin: gematik GmbH; 2021.

395. Gopalkrishnan N. Rethinking child protection: Issues of cultural competence. In National Conference on Multicultural Families: Investing in the Nation's Future, Maroochydore, 2006.

396. Graf A. Assessing intercultural training designs. *J Eur Indus Training* 2004;28:199-214.

397. Gren L. M., Cherkashyn A. I., Karlyuk S. V. (2022). A pedagogue's facilitation competency in teaching foreign students. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХПІ», № 2. P. 60-75.

398. Gren L. M., Stepa V. V. Formation of leadership qualities of psychology students using active learning methods. *Materials of the IV International scientific and practical conference of students, postgraduates and young scientists «Psychological-pedagogical aspects of the development of leadership potential of modern youth: theory and practice»*, NTU «KhPI», 2018. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/798e04e1-0033-4d39-8242-bd7b12640446/content>

399. Hämel K, Vössing C. The collaboration of general practitioners and nurses in primary care: A comparative analysis of concepts and practices in Slovenia and Spain. *Prim Health Care Res Dev*. 2017;18(5):492–506.

400. Hudon C, Bisson M, Chouinard M-C, et al. Implementation analysis of a case management intervention for people with complex care needs in primary care: a multiple case study across Canada. *BMC Health Serv Res*. 2023;23:377.

401. Пнытська, О., Пелехан, В., & Ярмошук, І. (2021). Розвиток професійно-етичних якостей студента-медика у процесі професійної підготовки. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*, 21(2), 186-189. URL: <https://doi.org/10.31718/2077-1096.21.2.186>

402. Iezzoni, L. I., Ramanan, R. A., & Lee, S. (2006). Teaching medical students about communicating with patients with major mental illness. *Journal of General Internal Medicine*, 21(10), 1112-1115.

403. Irby, D. M., Cooke, M., & O'Brien, B. C. (2010). Calls for Reform of Medical Education by the Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching: 1910 and 2010. *Academic Medicine*, 85(2), 220-227.

404. Jha, V., Quinton, N., Bekker, H., & Roberts, T. (2009). Strategies and interventions for the involvement of real patients in medical education: a systematic review. *Medical Education* 43, 10-20.

405. Johnsen, K., Dickerson, R., Raij, A., Harrison, C., Lok, B., Lind, S. (2006). Evolving an Immersive Medical Communication Skills Trainer. *Presence: Teleoperators and Virtual Environments*, 15(1), 1-14 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.cise.ufl.edu/research/vegrouppapers/johnsenpresence2006.pdf>

406. Johnson J. P, Lenartowicz T, Apud S. Cross-cultural competence in international business: Toward a definition and a model. *J Int Bus Stud* 2006; 37:525-43.

407. Kachailo Kostiantyn, Hren Larysa. Culture of business communication of future doctors and its formation in institutions of higher education. *Лідери XXI століття. Погляд у майбутнє: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції 26-27 жовтня 2023 р. / За заг. ред. Романовського О. Г. Х. : НТУ «ХП», 2023. 141 с. С. 108-109.*

408. Kachailo Kostiantyn. The culture of business communication as an indicator of the high communicative culture of the future doctor. VII International scientific and practical conference «Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications» (January 24-26, 2024) Vienna, Austria, International Scientific Unity. 2024. 596 p. P. 364-366.

409. Kachailo Kostiantyn. Formation of the business communication culture of the future doctor is a necessary factor in the formation of his professionalism. Această Culegere de lucrări științifice a fost elaborată ca urmare a desfășurării Conferinței Științifice Internaționale ”Creative interdisciplinary cooperation: proceedings ideas in education research and innovation” în zilele de 11-12 noiembrie 2024. Moldova. P. 117-121.

410. Kim-Godwin YS, Clarke PN, Barton L. A model for the delivery of culturally competent community care. *J Adv Nurs* 2001;35:918-25.

411. King DE, Blue A, Mallin R, Thiedke C. Implementation and assessment of a spiritual history taking curriculum in the first year of medical school. *Teach Learn Med* 2004;16:64-8.

412. Kristin J. August, Hannah Nguyen, Quyen Ngo-Metzger, Dara H. Sorkin, Language Concordance and Patient–Physician Communication Regarding Mental Health Needs, *Journal of the American Geriatrics Society*, 10.1111/j.1532-5415.2011.03717.x, 59, 12, (2356-2362), (2011).

413. Kupka B, Everett A, Wildermuth S. The rainbow model of intercultural communication competence: A review and extension of existing research. *Intercult Communication Stud* 2007;16:18.

414. Kurtz, S., Silverman, J., Benson, J., & Draper, J. (2003). Marrying Content and Process in Clinical Method Teaching: Enhancing the Calgary-Cambridge Guides. *Academic Medicine*, 78(8), 802-809.

415. Language Interpretation and Translation in Public Health and Healthcare, *The Handbook of Language in Public Health and Healthcare*, 10.1002/9781119853855.part2, (97-100), (2024).

416. Laidlaw TS, Kaufman DM, MacLeod H, van Zanten S, Simpson D, Wrixon W. Relationship of resident characteristics, attitudes, prior training and clinical knowledge to communication skills performance. *Med Educ* 2006;40:18-25.

417. Levinson, W., Lesser, C. S., & Epstein, R. M. (2010). Developing Physician Communication Skills For Patient-Centered Care. *Health Affairs*, 29(7), 1310- 1318.

418. Levinson, W., & Pizzo, P. A. (2011). Patient-Physician Communication. *JAMA: The Journal of the American Medical Association*, 305(17), 1802-1803.

419. Lie DA, Lee-Rey E, Gomez A, Bereknyei S, Braddock CH. Does cultural competency training of health professionals improve patient outcomes? A systematic review and proposed algorithm for future research. *J Gen Intern Med* 2011;26:317-25.

420. Lieberman, J., & Lieberman, J. (1996). Compliance issues in primary care. *Journal of Clinical Psychiatry*, 57(supp 7), 76–82.

421. Lisa C. Diamond, Harold S. Luft, Sukyung Chung, Elizabeth A. Jacobs, “Does This Doctor Speak My Language?” Improving the Characterization of Physician Non-English Language Skills, *Health Services Research*, 10.1111/j.1475-6773.2011.01338.x, 47, 1pt2, (556-569), (2011).

422. Littlewood, S., Ypinazar, V., Margolis, S. A., Scherpbier, A., Spencer, J., & Dornan, T. (2005). Early practical experience and the social responsiveness of clinical education: systematic review. *BMJ*, 331(7513), 387- 391.

423. Maguire, P., & Pitceathly, C. (2002). Key communication skills and how to acquire them. *British Medical Journal*, 325(7366), 697-700.

424. Mayrhofer L, Mrak L, Kobleder A, Kohler M. Die Rolle von Pflegefachpersonen in der onkologischen Rehabilitation: Ein Scoping Review [The role of nurses in oncology rehabilitation: A scoping review]. *Pflege*. 2021;34(4):203–11.

425. Melby MK, Loh LC, Evert J, Prater C, Lin H, Khan OA. Beyond medical “missions” to impact-driven short-term experiences in global health (STEGHs): Ethical principles to optimize community benefit and learner experience. *Acad Med* 2016;91:633-8.

426. Meyer, E. C., Sellers, D. E., Browning, D. M., McGuffie, K., Solomon, M. Z., & Truog, R. D. (2009). Difficult conversations: Improving communication skills and relational abilities in health care. *Pediatric Critical Care Medicine*, 10(3), 352-359.

427. National Health and Medical Research Council (Australia). *Cultural Competency in Health: A Guide for Policy, Partnerships and Participation*. National Health and Medical Research Council; 2006.

428. Nieuwboer MS, Perry M, van der Sande R, Maassen ITHM, Olde Rikkert MGM, van der Marck MA. Identification of influencing factors and strategies to improve communication between general practitioners and community nurses: a qualitative focus group study. *Fam Pract*. 2018;35(5):619–25.

429. Nordmann, K., Sauter, S., Redlich, MC. *et al.* “Well, it’s very doctor-related” – interprofessional communication and collaboration between GP practices

and nurses in the ambulant setting: a qualitative study in southern Germany. *BMC Health Serv Res* **25**, 642 (2025). <https://doi.org/10.1186/s12913-025-12819-1>

430. Oqab Jabali, Language of Medical Instruction in Palestine: A Mixed Method Approach of Students' Perceptions, *BioMed Research International*, 10.1155/2022/8999025, 2022, 1, (2022).

431. Overall P. M. Cultural competence: A conceptual framework for library and information science professionals. *Libr Quart* 2009;79:175-204.

432. Papadopoulos I, Tilki M, Lees S. Promoting cultural competence in health care through a research based intervention in the UK. *Divers Health Soc Care* 2004;1:107-15.

433. Parveen Azam Ali, Roger Watson, Language barriers and their impact on provision of care to patients with limited English proficiency: Nurses' perspectives, *Journal of Clinical Nursing*, 10.1111/jocn.14204, 27, 5-6, (e1152-e1160), (2018).

434. Parveen Azam Ali, Stacy Johnson, Speaking my patient's language: bilingual nurses' perspective about provision of language concordant care to patients with limited English proficiency, *Journal of Advanced Nursing*, 10.1111/jan.13143, 73, 2, (421-432), (2016).

435. Popova O., Kabanska O., Popov V. The essence and technology of pedagogical forecasting of development of innovation processes in education. *Educational Studios: Theory and Practice: monograph*. Prague–Vienna: Premier Publishing, 2018, P. 273-279.

436. Rao, J., Anderson, L., Inui, T., & Frankel, R. (2007). Communication interventions make a difference in conversations between physicians and patients: a systematic review of the evidence. *Medical Care*, 45(4), 340-349.

437. Rees, C., Sheard, C., & McPherson, A. (2004). Medical students' views and experiences of methods of teaching and learning communication skills. *Patient Education and Counseling* 54, 119-121.

438. Rukadikar C, Mali S, Bajpai R, Rukadikar A, Singh AK. A review on cultural competency in medical education. *J Family Med Prim Care*. 2022

Aug;11(8):4319-4329. doi: 10.4103/jfmpc.jfmpc_2503_21. Epub 2022 Aug 30. PMID: 36352918; PMCID: PMC9638640. <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9638640/#sec4>

439. Sadna Rajan, Hong Yang Chen, Jess Jinxuan Chen, Samantha Chin-You, Sandra Chee, Rina Chrun, Jasper Byun, Menaka Abuzar, Final year dental students' self-assessed confidence in general dentistry, *European Journal of Dental Education*, 10.1111/eje.12489, 24, 2, (233-242), (2020).

440. Schirin Gessl A, Flörl A, Schulc E. Demand for community-based case management in Austria – a qualitative analysis. *BMC Nurs*. 2022;21:5.

441. Silverman, J. (2009). Teaching clinical communication: A mainstream activity or just a minority sport? *Patient Education and Counseling*, 76(3), 361-367.

442. Spencer, J., Blackmore, D., Heard, S., McCrorie, P., McHaffie, D., Scherpbier, A., . . . Southgate, L. (2000). Patientoriented learning: a review of the role of the patient in the education of medical students. *Medical Education*, 34(10), 851-857.

443. Sue D. W. Multidimensional facets of cultural competence. *Couns Psychologist* 2001;29:790-821.

444. Suh E. E. The model of cultural competence through an evolutionary concept analysis. *J Transcult Nurs* 2004;15:93-102.

445. Teal C. R, Street R. L. Critical elements of culturally competent communication in the medical encounter: A review and model. *Soc Sci Med* 2009;68:533-43.

446. Teresa M. Chan, Clare Wallner, Thomas K. Swoboda, Katrina A. Leone, Chad Kessler, Assessing Interpersonal and Communication Skills in Emergency Medicine, *Academic Emergency Medicine*, 10.1111/acem.12030, 19, 12, (1390-1402), (2012).

447. Thomas D. C, Elron E, Stahl G, Ekelund BZ, Ravlin EC, Cerdin JL, et al. Cultural intelligence: Domain and assessment. *Int J Cross Cult Manag* 2008;8:123-43.

448. Tjia J, Mazor KM, Field T, Meterko V, Spenard A, Gurwitz JH. Nurse-physician communication in the long-term care setting: perceived barriers and impact on patient safety. *J Patient Saf.* 2009;5(3):145–52.

449. Turbes S, Krebs E, Axtell S. The hidden curriculum in multicultural medical education: The role of case examples. *Acad Med* 2002;77:209-16

450. Vanessa Grubbs, Alice Hm Chen, Andrew B. Bindman, Eric Vittinghoff, Alicia Fernandez, Effect of Awareness of Language Law on Language Access in the Health Care Setting, *Journal of General Internal Medicine*, 10.1111/j.1525-1497.2006.00492.x, 21, 7, (683-688), (2006).

451. Volodymyr Bedlinskyi (2016). Етапи формування професійної культури лікаря на прикладі творчої діяльності М. М. Амосова. С. 87-103. URL:<https://www.researchgate.net/publication/323525179> Етапи формування професійної культури лікаря на прикладі творчої діяльності ММ Амосова

452. Vorona I. I., & Prokor, I. A. (2020). Професійна культура в контексті підготовки майбутнього лікаря. *Медична освіта*, (1), 117–121. URL: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.1.11005>

453. Wearne, S. (2004). Role play and medical education. *Australian Family Physician*, 33(10), 858. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15532165/>

454. Yamada S, Maskarinec GG, Greene GA, Bauman KA. Family narratives, culture, and patient-centered medicine. *Fam Med* 2003;35:279-83. 82.

455. Yasuharu Tokuda, Yasuo Yoshioka, Masao Aizawa, Makiro Tanaka, Sachiko Ohde, Kazuhisa Motomura, Akira Naito, Keiko Hayano, Tsuguya Fukui, Physicians' Use of Local Dialects during Communication with Patients, *General Medicine*, 10.14442/general2000.9.13, 9, 1, (13-19), (2010).

456. Zimansky M, Ceylan B, Klukas E, Hamacher M, van de Sand H, Gustavel M, Wiegelmann S, Hämel K. Interprofessionelle Zusammenarbeit von Hausärzt_innen und Pflegefachpersonen in der Primärversorgung: eine qualitative Studie [Interprofessional collaboration of general practitioners and nurses in primary care: A qualitative study]. *Pflege*. 2024;37(1):11–8.

457. Zolnierak K.B, Dimatteo M.R. Physician communication and patient adherence to treatment: a meta-analysis. *Med Care*. 2009 Aug;47(8):826-34. doi: 10.1097/MLR.0b013e31819a5acc. PMID: 19584762; PMCID: PMC2728700.

ДОДАТОК А

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати:

1. Качайло К. В., Грень Л. М. Формування культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої освіти: стан розробки проблеми в психолого-педагогічній літературі. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХП», 2024. № 1. С. 14-27.

2. Качайло К. В. Компоненти формування культури ділового спілкування у майбутніх лікарів у закладах вищої освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХП», 2024. № 3. С. 40-51.

3. Качайло К. В. Критерії та їх показники формування культури ділового спілкування у майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. *Вісник науки та освіти (серія «Педагогіка»)*. 2025. № 6(36) С. 1151-1161.

4. Качайло К. В. Особистісно-орієнтований підхід у формуванні культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. стаття. *Імідж сучасного педагога*. 2025. № 4 (223) С. 45-49.

5. Качайло К. В. Педагогічні умови формування культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка»)*. № 6(36). 2025. С. 978-988.

6. Качайло К. В. Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування культури ділового спілкування у майбутніх лікарів у закладах вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. Полтава, 2025. № 5 (224). С. 123-128. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5\(224\)-123-128](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-5(224)-123-128) (Наказ МОН № 886 від 02.07.2020)

Опубліковані праці апробаційного характеру:

7. *Kachailo Kostiantyn, Hren Larysa*. Culture of business communication of future doctors and its formation in institutions of higher education. Лідери XXI століття. Погляд у майбутнє: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. 26-27 жовтня 2023 р. Х. : НТУ «ХП», 2023. 141 с. С. 108-109. URI: https://kafk.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/2_2023.pdf

8. *Kachailo Kostiantyn*. The culture of business communication as an indicator of the high communicative culture of the future doctor. VII International scientific and practical conference «Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications» (January 24-26, 2024) Vienna, Austria, International Scientific Unity. 2024. 596 p. P. 364-366. URI: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2024/01/Scientific_research_theoretical_foundations_and_practical_applications.pdf

9. *Качайло К. В.*, Грень Л. М. Формування культури ділового спілкування у майбутніх лікарів у закладах вищої освіти: практичний аспект. Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: Матеріали всеукр.наук.-теор. конф. студ. та аспір. 18-19 квітня 2024 р.: Харків: НТУ «ХПІ», 2024. 605 с. С. 181-183. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/eea7516a-5970-4d2b-a41e-e27a4e54bb76>

10. *Качайло К. В.* Компетентнісний підхід до формування культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої освіти. Наукова школа академіка Івана Зязюна у працях його соратників та учнів : матеріали 8-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 травня 2024 р. Харків : НТУ «ХПІ», 2024. – С. 161-163. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/81734>

11. *Качайло Костянтин*. Формування комунікативних навичок у майбутніх лікарів у закладах вищої освіти. XXXI International scientific and practical conference «Scientific Research in the Conditions of Rapid Development of Information Technologies» (July 17-19, 2024). Helsinki, Finland. International Scientific Unity, 2024. 201 p. С. 125-126. URI: https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2024/07/Scientific_research_in_the_conditions_of_rapid_development_of_information_technology_July_17_19_2024_Helsinki_Finland.pdf

12. *Kachailo Kostiantyn*. Formation of the business communication culture of the future doctor is a necessary factor in the formation of his professionalism. Această Culegere de lucrări științifice a fost elaborată ca urmare a desfășurării Conferinței Științifice Internaționale ”Creative interdisciplinary cooperation:

proceedings ideas in education research and innovation” în zilele de 11-12 noiembrie 2024. Moldova. P. 117-121.

13. *Качайло К. В.* Медична професійна мова та її роль у спілкуванні лікаря з пацієнтом. Актуальні проблеми соціального розвитку в суспільстві змін = Pressing problems of social development in society of changes [Електронний ресурс] : матеріали 3-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 27-29 березня 2025 р. / заг. ред. А. В. Кіпенський ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Електрон. текст. дані. Харків, 2025. 188 с. С. 13-14. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/87841>

14. *Качайло К. В.* Важливість вивчення основ ділового етикету у формуванні культури ділового спілкування майбутніх лікарів у закладах вищої медичної освіти. Наука, освіта, технології: сучасні виклики та перспективи розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Кременчук, 2 червня 2025 р.): у 2 ч. Кременчук: ЦФЕНД, 2025. Ч. 1. 152 с. С. 13-14. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/06/02-01.html>